

FLYGEBLADET

Nyhetsmagasin fra Venneforeningen

Flyhistorisk Museum Sola

Nr.6-2023

Nybygget

Etter at vi hadde det offisielle første spadesticket den 4. mai tok det litt tid før arbeidet kom i gang for alvor, men nå går arbeidet for fullt. Det som må gjøres først er å legge om vann og avløpsrør. Her er det ikke bare finne frem tegninger av det som er gjort tidligere. Det som finnes av tegninger er meget mangelfullt, og etter som arbeidet går fremover kommer det stadig nye overraskelser, men heldigvis har vi dyktig folk fra T Stangeland som håndterer de utfordringene som dukker opp. Men det betyr også ekstra kostnader.

Det måtte legges ny vannledning frem til bygget fra en vannledning forsvaret har som krysser over jordene bak museet. I samme grøft legges det også rør for trekking av el kabel fra a en trafo som også ligger bak museet

Det er store mengder gammel betong som må fjernes og sendes bort for resirkulering

Åpning av museet

I nr. 5 fortalte jeg om rengjøringen av museet før åpningen, og om Bf 109 utstillingen. I tillegg til Bf 109 utstillingen er det kommet inn en ny utstillingsgjenstand. Vi fortalte tidligere om modellen av Arado 196 vi har fått i gave. Nå er den kommet på plass over restene av Aradoen fra Blücher. Modellen vil gi publikum et bedre inntrykk av hvordan flyet så ut. I tillegg vil det bli satt inn en modell av Blücher og en av flyet på utskytingskatapulten.

Modell av Arado 196 i utstillingen

Flyet på utstillingsrampe

Modell av Blücher

Disse to modellene er enda ikke kommet på plass på grunn av problemer med glasskapet de skal stå i.

Kjell Dahle har laget en ny søyle med informasjon om Caproni 310, som bidrar til gjøre flyet til et mer interessant objekt

En gledelig Nyhet

De fleste som har besøkt museet de siste årene har opplevd at lysforholdene i hangaren er ganske dårlige. Store deler av det elektriske anlegget i hangaren stammer fra den tiden hangaren ble bygget av tyskerne under krigen, og deler av anlegget i taket er ikke lenger operativt, noe som har ført til at deler av lysanlegget ikke lenger virker. Nå er museet stengt i den mørkeste delen av året, men det er en del omvisninger også i den delen av året eller på kveldstid, og da kan det være vanskelig å lese tekstene. Med et nytt museumsbygg vil museet komme til å utvide åpningstidene, og lyset ville bli et problem. I tillegg har det gamle anlegget et høyt strømforbruk.

Nå er det besluttet at lampene skal skiftes ut med led lamper. Det blir et samarbeidsprosjekt mellom museet, fylket og Sola Kommune. Arbeidet må gjøres i forbindelse med at de flyene som skal inn i nybygget tas ut slik at det blir bedre adkomst for å gjøre arbeidet.

Midlertidig adkomst

Adkomsten til hangaren gjennom hoveddøren blir stengt og vil forbli stengt gjennom hele byggeperioden på grunn av arbeidene. Det er utarbeidet en brannrapport for museet i forbindelse med nybygget. Den krever en ny nødutgang fra hangaren i og med at den nåværende hoveddøren som også fungerer som nødutgang blir en innvendig dør vil den ikke lenger kunne brukes som nødutgang. Løsningen er kommet frem til er å bygge en ny dør i en av portseksjonene bak det Norseman står i dag. Den vil fungere som hovedinngang i byggeperioden, og som nødutgang når nybygget tas i bruk

Den nye døren vil komme til venstre i bildet

Litt arkeologi I

Da tyskerne startet den store utbyggingen av Flyplassen ble det etablert et eget vannverk øst i Sandnes som forsynte området med vann. Det ble da benyttet rør laget av tre som ble holdt sammen med ståltråd. Under gravearbeidet er det kommet frem rester av dette anlegget. Ganske forskjellig fra dagens standard. Disse vil vi restaurere og stilt ut som en del av historien om Sola Flyplass

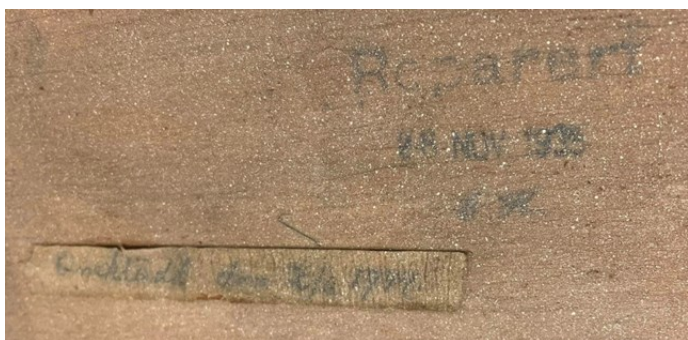

Konstruksjonen av rørene minner litt om slik en lager tønner, med tilskåret plank som bindes sammen med ståltråd

Litt Arkeologi II

Tiger Mothen som Vi anskaffet til museet for en tid siden er som jeg skrev bygget på Kjeller på lisens tidlig på 30 tallet. Når vi nå legger ny duk på maskinen så avdekkes det mye av maskinens historie. I korte trekk var flyet en del av det norske forsvaret fra den ble bygget og frem til den ble fløyet til Sverige i april 1940. Der ble det konfiskert av myndighetene, og senere solgt til private der. På 70 tallet ble flyet kjøpt tilbake til Norge, pusset opp og utstilt på Forsvarsmuseet på Akershus festning. Det var da eid av en privat stiftelse som hadde stått for hjemkjøpet. Forsvarsmuseet ønsket ikke å ha utstillingsobjekter som de ikke selv var eiere av, og flyet ble lagret på en låve på Jessheim. Etter flere års arbeid fikk vi til slutt kjøpt den. Duken var da i dårlig forfatning og måtte skiftes Når den gamle duken blir fjernet kommer det frem dokumentasjon av tidligere arbeid på flyet.

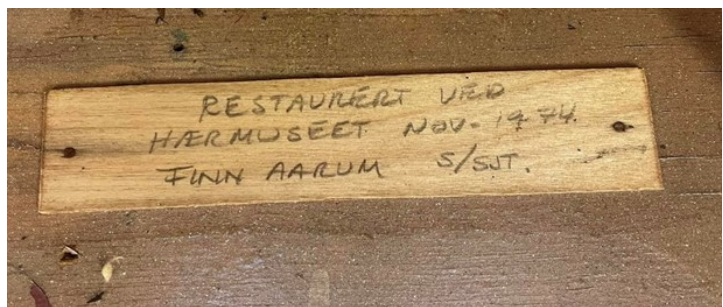
To kontroller i 1932 og 1934 utført av Erling Eckhoff. Han ble sjef for Flyfabrikken på Kjeller i 1938. Den første kontrollen i 1932 kan ha vunnet sted etter at flyet var ferdig bygget, mens den i 1934, 35 og 36 må ha vært i forbindelse med reparasjoner. Det ser ut til å ha vært behov for hyppige reparasjoner mens flyet var aktivt som treningsfly i luftforsvaret.

Ny kontroll etter reparasjon i 1939. Kontrolløren var antakelig Godfred Levin.

Så en dokumentasjon av svensk eierskap

Og til slutt oppussing etter retur til Norge

Medlemsmøte

25. mai avholdt Venneforeningen medlemsmøte med Atle Skarstein som foredragsholder. Atle sammen med de øvrige i gruppen «Militærhistorisk Forening Rogaland» har som de fleste kjenner til lagt ned et enormt og meget imponerende arbeid i å dokumentere 2. verdenskrig i Rogaland. De er nå kommet til bind 9 som omhandler motstandsbevegelsen i de første årene av krigen. Atle fortalte meget engasjerende om dette emnet, og om hvordan motstanden i Rogaland kom i gang etter at det var slutt på den militære motstanden

Atle Skarstein.

I tillegg orienterte jeg om de oppgavene som vil ligge på Venneforeningen i forbindelse med innflyttingen i nybygget og arbeidet med å sette opp utstillingen både i den nye utstillingshallen og i hangaren, der alle jetflyene skal flyttes over i den nye hangaren, hvor det skal etableres en utstilling med tema kald krig.

Vi har en rekke fly som skal gjøres klar så som Caproni 310 som vi håper å bli ferdig med restaureringen av, Tiger Moth som skal få ny duk og pusses opp, super Puma som vi håper å få ferdig restaurert til åpningen og Sea King som vi regner med å få før åpningen og to seters F 5 med halenummer 908 som må monteres og klargjøres. Motoren i Vampiren skal tas ut og flyet henges på veggen. Vi får et stort arbeid på alle flyene som skal inn i den nye hallen. De må vaskes og pusses så de blir virkelig presentable, og to av dem skal henges i taket. Heron skal settes på støtter slik at den får nesen mot inngangen.

Besøk

Christian König

Kanskje ikke alle medlemmene kjenner [Christian König](#). Han er en meget flyinteressert tysker, som har skrevet en rekke artikler om våre prosjekter i ulike tidsskrifter, en del av disse har vært gjengitt i tidligere nummer av Flygebladet. Han er spesielt interessert i maritim luftfart og har bl.a. skrevet en bok om He 115. Han har tidlig besøkt museet flere ganger. Denne gangen kom han ens ærend fra Tyskland på en week end tur for å se på fremdriften på våre restaureringsprosjekter, som han er meget imponert av.

W&W 2023

Det var lenge tvil om vi skulle arrangere W&W dette året. Grunnarbeidet på nybygget ville være kommet i gang, og ta opp så mye plass at det var tvil om det ville være mulig å gjennomføre arrangementet. Etter en befaring med Sportsbilklubben som er medarrangør kom vi til at det burde være mulig å gjennomføre arrangementet, selv om det ville være noe mindre plass tilgjengelig en det har vært tidligere.

Årets arrangement ble som forventet gjennomført som planlagt, og ble riktignok noe mindre i omfang enn i 22. Men igjen spilte værgudene på lag, og arrangementmessig ble de svakhetene vi så i 22 eliminert, vi kan trygt si at vi si at de to foreningene som står for arrangementet har innarbeidet gode og velfungerende rutiner.

Jeg er imponert over medlemmenes vilje til å støtte arrangementet, så en stor takk til de som hjalp til under arrangementet.

Under følger en del bilder fra en vellykket dag.

Dette året var det Lura Turistheim som sto for Pizza salget, som dette året gikk uten problemer.

Dette året hadde Venneforeningen ansvaret for vafler og kaffe både i mimrehallen og ved hangar. Aase-Brit sto for steking og salget i mimrehallen

Joakim Dahle fra SVK er med og selger vafler

Reidun som stekte vafler, Siegfried og Roar som organiserte catering

Og til slutt var det premiering av de beste utstilte bilene.

God Sommer

Og til slutt vil jeg ønske alle våre medlemmer og andre venner av museet en riktig god sommer, og ønsker at alle vil være klar til å gjøre en ekstra innsats frem til nybygget blir ferdig til gjenåpningen våren 24.

Egil Endresen